

PREEK DOOR DE WEEK+ n.a.v. zondag 8 oktober 2023

Prediker: Remy Splinter

Preekserie: Levende stenen

Titel: Een tollenaar

Bijbelgedeelte: Lukas 19:1-10 (NBV21)

1 Jezus ging Jericho in en trok door de stad. 2 Er was daar een man die Zacheüs heette. Deze Zacheüs was hoofdtollenaar, en hij was erg rijk. 3 Hij wilde Jezus zien, om te weten te komen wat voor iemand het was, maar dat lukte hem niet vanwege de menigte, want hij was klein van stuk. 4 Daarom liep hij snel vooruit en klom in een vijgenboom om Jezus te kunnen zien wanneer Hij voorbijkwam. 5 Toen Jezus daarlangs kwam, keek Hij naar boven en zei: 'Zacheüs, kom vlug naar beneden, want vandaag moet ik in uw huis verblijven.' 6 Zacheüs kwam meteen naar beneden en ontving Jezus vol vreugde bij zich thuis. 7 Allen die dit zagen, zeiden morrend tegen elkaar: 'Hij is het huis van een zondig mens binnengegaan om onderdak te vinden voor de nacht.' 8 Maar Zacheüs was gaan staan en zei tegen de Heer: 'Luister, Heer, de helft van mijn bezittingen zal ik aan de armen geven, en als ik iemand iets heb afgeperst, zal ik het viervoudig vergoeden.' 9 Jezus antwoordde: 'Vandaag is dit huis redding ten deel gevallen, want ook deze man is een zoon van Abraham. 10 De Mensenzoon is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was.'

Bijzonderheden:

De derde preek in de preekserie: Levende Stenen. De jongvolwassenen van de 18+ groep (waar de leeftijd nu van is aangepast naar 17-30 jaar) waren een weekend weg.

Beste kringleden, broeders en zusters in de Heer,

Vandaag het verhaal van Zacheüs. Hij wilde wel eens zien wie deze Jezus nu eigenlijk was. Je hoeft, zo blijkt, niet in de put te zitten om Jezus te ontmoeten. Het is vooral belangrijk dat je belangstelling hebt en open staat voor wie Hij is.

Waar Zacheüs allang blij was dat hij een blik kon werpen op deze Jezus, had Jezus hem allang op het oog.

God heeft Zacheüßen op het oog, mensen van wie we het niet verwachten dat zij ooit tot geloof zouden kunnen komen. Wat ons te doen staat, is om trouw te zijn in het getuigen van de hoop die ons leeft als levende stenen, de uitwerking daarvan is aan God.

Zacheüs heeft Jezus binnengelaten en daarmee is er een avontuur begonnen. Mooi om daarover na te denken en te kijken waar wij deel van zo'n verhaal kunnen zijn.

Een hartelijke groet van het PddW(+) team

MOGELIJKE AANVULLENDE BIJBELLEZINGEN

Kies vóór de kringbijeenkomst welke je daarvan wilt lezen.

Lukas 19:3-6, Jesaja 43:1-4, Ezechiël 34:11-12, Lukas 10:21-22, Lukas 15 (over het verlorene), Lukas 18:9-14, Handelingen 20:32-38

ENKELE OPMERKINGEN

Het begint bij zijn verlangen om Jezus te zien, maar uiteindelijk gaat het verhaal om gezien worden. Er zit een prachtige beweging in het verhaal. Zacheüs begint buiten de menigte en klimt boven in een boom. Van boven in die boom wordt hij naar beneden geroepen op de grond. En van beneden op de grond vergezelt Jezus hem naar binnen in zijn huis. Deze uiterlijke bewegingen lopen parallel met de innerlijke belevingen van zijn hart: van belangstelling naar blijdschap, en van blijdschap naar bekering.

1. Belangstelling: Vanuit de menigte naar boven klimmen

Zacheüs was een rijke hoofd tollenaar. Hij paste in zekere zin niet netjes in een vakje. Als je het Evangelie van Lukas leest, dan komen de mensen met macht, de rijken er niet goed vanaf (lees bijv. Lukas 18:25). Aan de andere kant lezen we dat Jezus een vriend van tollenaars is (Lukas 7:34). Maar hier is een man die in beide categorieën past. Komt hij nu wel of niet in het koninkrijk van God? Het verhaal laat zien dat onze menselijke vakjes niet opgaan voor Jezus. Mensen die wij afschrijven, die heeft Jezus op het oog. Maar ook mensen die wij bewonderen, die vallen buiten de boot, omdat in het koninkrijk van God alles omgekeerd is. In onze maatschappij worden groepen mensen zo snel tegen elkaar opgesteld, netjes opgedeeld in wie de echte slachtoffers zijn en wie de daders zijn. Maar het is gevaarlijk om mensen af te schrijven omdat ze bij een bepaalde groep horen. Jezus heeft oog voor het individu, ongeacht in welk groep je hoort; en Hij kent zelfs de naam van Zacheüs. Hij zag hem staan, ondanks het feit dat hij gehaat werd.

In de tijd van Romeinse overheersing was het de taak van tollenaars om belasting te innen voor de Romeinen. De bedragen waren dan ook ontzettend hoog. Zo zorgden de Romeinen ervoor dat de lokale bevolking niet te rijk en te machtig werd. Zacheüs was naast een belastinginner, ook nog eens een verrader. Hij was dan ook gehaat door de menigte die hem er niet tussen liet toen hij ook een blik wilde werpen op Jezus. Een vreemde vertoning deed zich dan ook voor: een volwassen man met hoge sociale positie die in een boom klimt. Maar het maakte hem blijkbaar niet uit wat mensen van hem vonden. Hij was bereid het risico te lopen gek aangekeken te worden, omdat hij wilde weten wat voor iemand die Jezus is. Zo geldt het vandaag nog steeds voor mensen die bereid zijn naar de kerk te komen, een Alpha Cursus te doen of gewoon bereid zijn om te onderzoeken wie Jezus is. Er zijn zat mensen die dat nooit zouden doen, simpelweg omdat ze dan gek aangekeken zouden worden door hun omgeving. Het vraagt moed om toe te geven dat je geïnteresseerd bent in Jezus. Dat stelt ons tegelijkertijd de vraag als christenen hoeveel mensen wij bij Jezus vandaan houden omdat we hen van tevoren al hebben afgeschreven...

In contrast met de zondares uit Lukas 7, zocht Zacheüs Jezus niet per se op omdat hij zo wanhopig was. Hij had gewoon belangstelling, hij wilde wel eens zien wie deze Jezus nu was. Het is dus niet zo dat je eerst in de goot moet liggen, voordat je gered kan worden. Sterker nog, dat is wellicht niet eens wenselijk. Wanneer iemand wanhopig op zoek is naar een oplossing, dan grijp je elke hulp aan die je kan vinden, maar dan gaat het ten diepste vooral om jou. Dan kan het zijn dat geloof in Christus je in eerste instantie uit de put trekt, maar op den duur kan je er zomaar achter komen dat het je nooit ging om Hem, maar om jezelf. Je hoeft niet in de put te zitten om Jezus te ontmoeten. Het is vooral belangrijk dat je belangstelling hebt en open staat voor wie Hij is.

2. Blijdschap: Uit de boom naar beneden komen

Tot nu toe lijkt het alsof het Zacheüs is die op zoek is naar Jezus. Maar niets is minder waar: het is Jezus die op zoek is naar hem. Waar hij allang blij was dat hij een blik kon werpen op deze Jezus, had Jezus hem allang op het oog. Wij zijn niet de initiatiefnemers, maar God. Er wordt wel eens

gesproken over kerken die “seeker-sensitive” zijn, dat wil zeggen: invoelend naar mensen die je kerk bezoeken die zoekende zijn naar het geloof. Maar de eerste vraag is: wie is nu eigenlijk op zoek naar wie? Als wij als kerk seeker-sensitive willen zijn, dan zouden we dus vooral rekening moeten houden met de ware Seeker, de Mensenzoon die is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was. Je kan al zo snel voor God spelen en menen te begrijpen wat mensen nodig hebben en hoe mensen tot bekering komen. Maar niets is minder waar, God heeft Zacheÿssen op het oog, mensen van wie we het niet verwachten dat zij ooit tot geloof zouden kunnen komen. Het enige wat ons te doen staat is om trouw te zijn in het getuigen van de hoop die ons leeft als levende stenen, de uitwerking daarvan is aan God.

Het is dan ook wel een verrassing dat Zacheÿs zo enthousiast reageert op de uitnodiging van Jezus om naar beneden te komen. Jezus deed iets heel brutaals wat Hij bij niemand anders gedaan heeft: Hij nodigde Zichzelf uit bij hem thuis. Jezus gaat een grens over, houdt zich niet aan gebruikelijk omgangsnormen, omdat Hij een missie heeft; Hij moest en zal bij hem verblijven die avond! Dit is nog voordat Zacheÿs zich bekeerd had en zijn bezittingen had opgegeven. Deze volgorde is van cruciaal belang voor het Evangelie. Jezus kiest mensen uit niet op basis van hun prestaties, maar op basis van Zijn genade en liefde. Het betekende veel in die tijd om bij iemand te eten. Daarmee associeerde je je met die persoon. Zacheÿs proefde dat Jezus Hem niet alleen zag staan, maar ook bereid was iets voor hem op te geven. Maar Jezus gaf meer op dan alleen Zijn reputatie. Hij liet zich niet alleen door de menigte uitjouwen, maar uiteindelijk ook uitleveren om te sterven aan een kruis. Hij redt jou en mij ten koste van Zijn leven, uit liefde. Brengt dat vreugde in je hart zoals dat bij Zacheÿs gebeurde? Kan je het op waarde schatten?

Het verhaal van Zacheÿs maakt onderdeel uit van een groter gedeelte met Lucas 18. Daar lezen we in vers 8: “zal de Mensenzoon geloof vinden op aarde als Hij komt?” Vervolgens vertelt Jezus een gelijkenis over een Farizeeër die God dankt dat hij niet zo is “als die tollenaar”. De tollenaar daarentegen durft niet eens zijn blik naar de hemel te richten, hij toont berouw en smeekt God om vergeving. Het was deze tollenaar die rechtvaardig verklaard werd, niet de Farizeeër, omdat wie zichzelf verhoogt vernederd zal worden, maar wie zichzelf vernedert die zal God verhogen (vers 14)! Dit is het geloof waar Jezus op doelt, waar je jezelf verootmoedigt voor God. Hij nodigt je uit om net als Zacheÿs ook naar beneden te komen. Paradoxaal genoeg is jezelf vernederen voor God uiteindelijk een vreugdevolle zaak.

3. Bekering: Jezus je huis binnen laten gaan

Deze ontmoeting heeft Zacheÿs van binnenuit veranderd. Nu kan hij niet anders dan conclusies verbinden aan deze innerlijke verandering, door het zichtbaar te maken aan de buitenkant. Hij vertelt heel enthousiast en opgewonden aan Jezus wat Hij van plan is. Bijna als een kind dat iets wil laten zien aan Zijn vader: Kijk papa! De helft van zijn bezittingen geeft hij aan de armen als een dankoffer. En daarbovenop vergoedt hij de mensen die hij iets heeft afgeperst viervoudig. Daarmee gaat hij verder dan de wet van Mozes van hem vraagt. Het was gebruikelijk om de schade vergoeden en 20% van het bedrag daarbovenop te doen, maar hij maakt er 400% van (zie bijv. Numeri 5:7). Door de ontmoeting met Jezus werden zijn ogen werkelijk geopend voor zijn zonden. Hij doet een poging om zijn fouten recht te zetten. Niet als voorwaarde, maar als gevolg van de redding die hem en zijn huis is toebedeeld.

Denk aan het 12-stappenprogramma van de Anonieme Alcoholisten waar veel gesproken wordt over God. Na het zoeken van hulp bij een “hogere macht” word je in volgende stappen uitgedaagd om een lijst te maken met mensen die je benadeeld hebt en die vervolgens op te zoeken om het goed te maken. En wat dingen rechtzetten is, dat ziet er in ieders leven weer anders uit. Het is niet zo dat Zacheÿs zich had gevoegd bij deze christelijke beweging en zich aan de wetten hield om de

helpt van je bezittingen weg te geven. De vraag was niet: hoe kan ik me aan de regels houden nu ik bekeerd ben? Hij heeft Jezus binnengelaten en daarmee is er een avontuur begonnen. Hij neemt zich voor iets te doen wat een dag daarvoor nog ondenkbaar was. Een veranderd hart maakt dat hij zich wil bekeren en het goed wil maken tussen hem andere mensen en tussen hem en God, ongeacht wat dat hem mag kosten. Waar geld eerst op nummer 1 stond in zijn leven, daar heeft Jezus nu die plek ingenomen.

Niet alleen geld, maar alles komt in een ander daglicht te staan, je identiteit, je relaties, je werk, je tijdbesteding, etc. Hij wil je niet een beter mens maken, maar een nieuw mens. Hij maakt Zacheüs nieuw, want vandaag is dit huis redding ten deel gevallen. Redding is iets anders dan verbetering. Zoals C.S. Lewis het beschrijft in *Onversneden Christendom*: *“God is mens geworden om schepselen te veranderen in zijn kinderen; niet om betere mensen van het oude soort te maken, maar om een nieuw soort mens te maken. Het is niet alsof je een paard steeds maar betere sprongen leert maken, maar alsof je van een paard een dier met vleugels maakt.”* Jezus geeft geen goed advies, maar goed nieuws. Op het moment dat Hij bij jou thuiskomt, is jouw redding binnengelopen. Jezus wijst niet de weg naar redding, maar Hij IS de Redder! De Mensenzoon is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was. De vraag is: beschouw jij jezelf als verloren? Het vergt moed om te erkennen dat je fouten gemaakt hebt. En dan niet in algemene termen, maar belijd je zonden heel specifiek. En mag Hij vervolgens ook bij jou binnenkomen? Mag Hij dan ook een kijkje nemen in iedere kamer van je hart? Geef jezelf volledig over aan Hem, dan zal Hij ook over jou zeggen: Vandaag is dit huis redding ten deel gevallen!

LIEDEREN

236 – Heilig, heilig, heilig
Kinder Opwekking 185 – De Here zegent jou
In U weet ik wie ik ben – Hillsong
575 – Jezus alleen
Revelation song
785 – Fundament

GESPREKSVRAGEN

Onderstaande gespreksvragen zijn bedoeld als een voorzet voor de kringleider. *Bekijk welke je kunt gebruiken of kunt aanvullen met vragen die specifiek voor jouw kring of groep belangrijk kunnen zijn.*

1. Wissel uit wat jou in de dienst met name aansprak. Welke verandering brengt dit teweeg in jouw eigen geestelijk leven in navolging van Jezus? Denk daarbij ook aan wat jou in de Bijbeltekst en de preek van zondag opviel en aansprak. Als je daarin hebt ervaren dat de Heer tot je sprak, hoe zou je dan Zijn woord aan jou kunnen samenvatten?
2. Neem tijd om elkaar op te bouwen met het getuigenis van wat de Heer de laatste weken in je leven aan het doen is:
 - a. in het lezen van de Bijbel (Woord);
 - b. in de omgang met Hem in je gebedsleven (Gebed);
 - c. in hoe je bidt en je jezelf openstelt naar mensen die Hem nog niet kennen (Zending);
 - d. in hoe je bidt voor je mede-geloofsgenoten en hen zoekt te dienen in het geloof (Zorg);
 - e. in hoe je tot zegen bent voor je leefomgeving, in de straat en je werk, in je sociale leven (Zegen).

3. Noteer wat jou in de lezing in het bijzonder aansprak of bij jou tot vragen leidt en deel dit met elkaar.

4. Zacheüs was een rijke hoofd tollenaar die zijn volksgenoten structureel onderdrukte namens de Romeinen. Hij hoorde bij 'de verkeerde groep'. Hoe gemakkelijk schrijf jij mensen af omdat ze bij een in jouw ogen verkeerde groep horen? Lukt het je om met de liefde van Jezus naar die mensen te kijken?

Ken je iemand of ben je iemand die niet echt 'gezien' wordt? Kun je delen wat dat met je doet?

5. We lezen hoe Zacheüs bereid was zichzelf voor schut te zetten door in een boom te klimmen, alleen zodat hij Jezus kon zien. In hoeverre ben jij bereid om voor schut te staan omdat je Jezus wil zien? Wat vinden mensen in je omgeving (die wellicht niet gelovig zijn) ervan dat je christen bent? Hoe belangrijk is het voor jou hoe anderen over jou denken?

6. Waarom is het zo belangrijk dat Jezus degene is die op zoek was naar Zacheüs in plaats van andersom? Heb jij het mogen ervaren in je leven dat je gezien en gevonden werd door Jezus? In hoeverre was dit een ervaring van berouw, zoals de tollenaar uit de gelijkenis uit Lukas 18:10-14? In hoeverre was dit een vreugdevolle ervaring zoals bij Zacheüs?

7. Wat vind je van deze stelling: Wanneer Jezus zich openbaart, leidt dat tot een veranderd hart en een veranderd leven. Waarin verlang je dat Jezus je nieuw maakt? Hoe zorg je ervoor dat je dat niet op eigen kracht gaat doen? Zou je zeggen dat je Jezus al hebt binnengelaten in elke kamer van je hart?

8. Wat vind je verandering die zijn bekering teweegbrengt in zijn leven op het gebied van geld en bezit? In hoeverre zit jij nog op een ongezonde manier vast aan geld en bezit? Zijn er andere dingen in je leven die een te belangrijke plek in je leven innemen? Zijn er relaties/dingen in je leven die je goed wil/moet maken?

9. Zacheüs, de gehate tollenaar werd een levende steen na zijn ontmoeting met Jezus. Denk eens na over wat zijn getuigenis geweest zou kunnen zijn. Welk getuigenis geef jij? Wat heeft Jezus gedaan met jouw leven?

GEBEDSSUGGESTIE

Heer, dank U dat U gekomen bent om te zoeken en te redden wat verloren was. Zo was ook ik ooit verloren, maar U zocht mij en redde mij. Waar het zo gemakkelijk is om de Zacheüsen van deze wereld te veroordelen, zo moet ik tot de conclusie komen dat ik geen haar beter ben. Dank dat ik vergeving en redding mag ontvangen van U. Vul mijn hart met vreugde, opdat ik niet anders kan dan gehoorzamen. Laat mij zien waar ik dingen recht moeten zetten in mijn leven en help me dat te doen vanuit de verandering die U in mijn hart teweeg heeft gebracht en niet uit eigen kracht. Ik heb U zo nodig! Wat een vreugde en wat een troost dat U Zichzelf uitnodigt in het huis van zondaars, kom zo ook in mijn huis zodat ook ik mag horen: Vandaag is dit huis redding ten deel gevallen! In Jezus' naam, amen.

